

noforte che vennero pubblicate nello stesso 1846, contemporaneamente presso tre case editrici: a Vienna presso la Haslinger, a Parigi presso la Latte ed a Milano presso la Ricordi. L'8 ottobre 1846 Liszt scrisse con orgoglio a Marie d'Agoult (dalla quale si separò nel 1844): "Tra le mie ultime pubblicazioni, se trova il tempo per occuparsene (dopo cena), merita attenzione i tre sonetti-Petrarca [...] per canto e per pianoforte, trascritti in modo molto libero, come notturni! Li considero particolarmente ben riusciti e dal punto di vista della forma trovo che abbiano soluzioni migliori rispetto a qualsiasi pubblicazione precedente." Di fatto sono componimenti per pianoforte molto liberi dal punto di vista della forma e del tono (mi maggiore, re maggiore, la maggiore), che talvolta portano novità anche nei temi musicali. Dalla drammaticità di ispirazione operistica delle canzoni l'accento si sposta piuttosto su una liricità contemplativa, mantenendo al tempo stesso la melodiosità italiana espressa attraverso i mezzi propri del pianoforte.

Nella storia dei sonetti di Petrarca la prossima tappa importante è la rielaborazione notevole dei componimenti per pianoforte durante il periodo in cui Liszt lavorò come maestro d'orchestra a Weimar, nel corso degli anni 1850, ed il loro inserimento nel volume "Années de Pélerinage, 2e Année: Italie", pubblicato presso la casa editrice magontina Schott, nel 1858. La parte principale del secondo volume del famoso ciclo "Anni di pellegrinaggio" è composta di sette pezzi (tra i quali figurano componimenti di grande rilievo come la sonata-Dante che chiude questa parte), la sua appendice intitolata "Venezia e Napoli" è invece composta di tre pezzi dall'ispirazione popolare (Gondoliera, Canzone, Tarantella). I sonetti-Petrarca 4-6, fanno parte della serie principale. L'ordine è

Liszt büszkén írta Marie d'Agoult-nak (akivel már 1844-ben szakítottak): „Legutóbbi publikációimból, ha van ideje foglalkozni velük, megnézheti (vacsora után) a három Petrarca szonettet [...] énekhangra, és nagyon szabadon átírva zongorára is, noktürn gyantát! Különösen jól sikerültek találok őket, és formai szempontból jobban megoldottnak, mint bármely eddig publikált dolgomat.” Valóban igen szabad, formailag, a hangnemek tekintetében (E-dúr, Desz-dúr, Asz-dúr), sőt néha még zenei témákban is újdonságot hozó zongoraátíratokról van szó, melyek a dalok operaszéri drámaiságától inkább a meditatív líraiság irányába mozdulnak el, ugyanakkor megőrzik az olaszos dallamosságot, melyet a zongora sajátos eszközeivel juttatnak érvényre.

A Petrarca-szonettek történetében a következő fontos állomás a zongoradarabok jelentékeny átdolgozása Liszt weimari karmesterévének idején, az 1850-es évek során, és beillesztése az „Années de Pélerinage, 2e Année: Italie” kötetébe, mely 1858-ban jelent meg a mainzi Schott kiadónál. A híres „Zarándokévek” ciklus második kötetének fő része hét darabból áll (közülük olyan nagyszabásúakból, mint a részt lezáró Dante-sonátá), függetlenül: a „Venezia e Napoli” pedig három népies ihletésű kártyadarabból (Gondoliera, Canzone, Tarantella). A fő sorozat 4-6. darabja a három Petrarca-szonett. Sorrendjük más, mint 1846-ban volt: 1. Benedetto sia (Desz-dúr), 2. Pace non trovo (E-dúr), 3. I' vidi in terra (Asz-dúr). Az olykor a formát is érintő átdolgozás során a darabok dallamossága, szingardagsága megmaradt ugyan, de a zongoraleletét egyszerűbbé, játszhatóbbá, letisztultabbá vált. Ez a zongoraverzió az, amelyet a mai hangversenyéletben a leggyakrabban hallani lehet, s amelyet maga Liszt is véglegesen tekintett.

A dalokat illetően azonban még nem zárult le a történet. Az 1850-es évekbeli csupán Liszt kedvencéből, a „Benedetto sia 1 giorno”-ból maradt ránk két, máig kiadatlan átdolgozás kézírata, az egyik